

НАПРЯМ 5. МЕНЕДЖМЕНТ

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-363-0-49>

УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ ВИРОБНИЦТВА НА АГРАРНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

Бардась Артем Володимирович

*доктор економічних наук,
професор кафедри менеджменту,*

Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»

Клименко Аркадій Тимофійович

аспірант кафедри менеджменту,

Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»

Управління ефективністю виробництва стає предметом розгляду менеджменту з моменту зародження останнього, хоча фокус уваги дослідників постійно змінювався. Сьогодні, якщо мова йде про менеджмент аграрних підприємств та їх структурних підрозділів, то тут домінуючою стала ресурсна концепція, відповідно до якої ефективність господарської діяльності підприємства визначається здатністю менеджерів забезпечувати максимально повне використання його ресурсного потенціалу, а сам ресурсний потенціал при цьому трактується як сукупність властивостей, що є незмінними у короткостроковій перспективі його діяльності та визначають можливості підприємства на ринку [1, с. 26–27]. Саме з цих міркувань керівництву підприємства необхідно визначати ключові показники ефективності для трудових, фінансових, матеріальних, технічних ресурсів аграрного підприємства, а також розроблення та реалізації комплексу управлінських заходів з урахуванням динаміки ринкового середовища. Таким чином, керівництво (менеджмент) аграрного підприємства повинно визнавати той факт, що ефективність є відносною категорією, що в будь-який визначений момент часу визначається поєднанням умов зовнішнього та внутрішнього по відношенню до цієї організації середовища. Приклади впливу внутрішнього середовища можна побачити на прикладах того, як воєнні дії російсько-української війни обмежили доступ виробників аграрної продукції до морських портів, як протести фермерів в країнах Європи обмежують можливості експорту до країн Європейського Союзу, так само як і транзит української продукції через територію країн-членів. Так само вартість палива та матеріально-технічних засобів, доступність позикових коштів та передбачуваність

валютно-фінансової політики Національного банку визначає ефективність діяльності підприємства саме з позиції впливу зовнішнього середовища.

У статтях [2, с. 7, 3] серед показників, які дозволяють оцінити ефективність управління аграрним підприємством, визначаються як традиційні абсолютні (валовий прибуток чи збиток), так і відносні (частка прибутку на одного адміністративного працівника, питому вагу адміністративного персоналу у загальній чисельності працівників, питома вага витрат на оплату праці у повній собівартості продукції), а також питомих витрат на утримання парку сільськогосподарської техніки (машинно-тракторного парку). Довгаль О.В. відзначає, що причинами низької ефективності аграрних підприємств є низька забезпеченість трудовими ресурсами та матеріальними оборотними активами [4, с. 21], рекомендуючи концентрувати увагу керівників на підвищенні рівня інтенсивності використання виробничих ресурсів.

Варто відзначити, що проблема низького рівня залученості трудових ресурсів є абсолютно закономірним наслідком промислової революції та процесів урбанізації, коли зростання міського населення супроводжується зменшенням сільського. Утім, на відміну від минулих років описана проблема не є критичною, оскільки зростання рівня механізації та автоматизації аграрного виробництва дозволяє забезпечувати приріст обсягів продукції за умови зменшення чисельності працюючих: очевидною умовою такого стану речей є оновлення парку сільськогосподарської техніки та доступ до фінансових ресурсів, які можуть бути як від власників-інвесторів, так і від установ банківського сектору.

Правильна організація використання земельних ресурсів також є однією з умов досягнення ефективності – це охоплює і питання вибору видів сільськогосподарських культур, і дотримання термінів та норм внесення добрив, часу початку посівної і жнив, а також зберігання родючості земель і уникнення їхнього виснаження внаслідок виробничої діяльності.

Список використаних джерел:

1. Воловик Д.В. Розвиток системи управління ресурсним потенціалом аграрних підприємств : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04. Дніпро, 2016. 179 с.
2. Лесюк В.С. Управління ефективністю використання машинно-тракторного парку аграрних підприємств. *Агросвіт*. 2020. № 15. С. 74–80. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2020.15.74>
3. Колесник В.М., Гросу А.Д. Оцінка стану управління та його ефективності в аграрних підприємствах. *Інноваційна економіка*. 2018. № 6 (25). С. 98–104.
4. Довгаль О.В. Механізм ефективного управління ресурсним потенціалом аграрних підприємств. *Агросвіт*. 2016. № 5. С. 20–22.